

UNIVERSITETET
I OSLO

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo, 2. januar 2012

Institutt for klinisk medisin
NSSF nasjonalt senter for
selvmordsforskning
og -forebygging

Sognsvannsveien 21, Bygning 12
0372 Oslo

Besøksadresse
Gaustad sykehus, bygning 12

Telefon: 22 92 34 73

Telefaks: 22 92 39 58

E-post: erlend.mork@medisin.uio.no

<http://www.selvmord.no>

DET MEDISINSKE FAKULTET

HØRINGSUTTALELSE FRA NASJONALT SENTER FOR SELVMORDSFORSKNING OG -FOREBYGGING (NSSF) ANGÅENDE NOU 2011:9 ØKT SELVBESTEMMELSE OG RETTSIKKERHET

Vilkår for vedtak om tvungen observasjon ved alvorlig selvmordsforsøk eller nærliggende og alvorlig selvmordsrisiko

Høringsuttalelsen dreier seg om lovforslagets § 4-1 vedrørende vedtak om tvungen observasjon ved alvorlig selvmordsforsøk eller nærliggende og alvorlig selvmordsrisiko. Lovutvalget foreslår å etablere en anledning til å vedta tvungen observasjon med døgnopphold ved alvorlig selvmordsforsøk eller alvorlig og nærliggende selvmordsrisiko, der pasienten ikke samtykker til frivillig vern. Bestemmelsen er ny fordi den åpner for å etablere tvang også for personer som ikke har en alvorlig psykisk lidelse, eller hvor man ikke finner det overveiende sannsynlig at personen har dette. Anvendelse av bestemmelsen forutsetter heller ikke at personen mangler beslutningskompetanse.

Lovforslaget innebærer slik vi forstår det, et forsøk på å rydde opp i den ulike praksis, fortolkning og uklarhet som eksisterer under gjeldende lov i forhold til pasienter med alvorlig og nærliggende selvmordsrisiko hvor det ikke er overveiende sannsynlig at personen har en alvorlig psykisk lidelse i form av psykotiske symptomer. Vi mener at for pasienter med markert alvorlig depresjon og med alvorlig og nærliggende selvmordsrisiko bør det være hjemmel for å etablere tvungen observasjon i de tilfeller hvor de motsetter seg frivillig vern, også når det ikke er overveiende sannsynlig at det foreligger psykotiske symptomer eller melankoliforme symptomer. I så måte representerer lovforslaget et viktig framskritt i forhold til dagens lovtekst.

Lovforslaget differensierer imidlertid ikke mellom ulike pasientgrupper med beslutningskompetanse og alvorlig og nærliggende selvmordsrisiko for hvem en slik adgang til tvungen observasjon sannsynligvis ville virke svært forskjellig. Siden tvungen observasjon er et alvorlig inngrep i enkeltmenneskets rettigheter må det stilles strenge krav til rettsikkerhet og krav til at gevinsten ved tiltaket oppveier for de negative konsekvensene. Vi anser derfor at det foreliggende lovforslaget bør gjennomarbeides bedre med

mål om klarere å definere hvilke pasientgrupper som skal kunne omfattes av forslaget om tvungen observasjon, jfr. §4.1. Vi vil påpeke at for pasienter hvor selvmordstanker og -planer kan være mer eller mindre konstante og som har et repeterende selvdestruktivt handlingsmønster inkludert selvmordsforsøk vil lovforslaget være uheldig og i strid med kunnskapsbaserte faglige retningslinjer for behandlingen. Diagnostisk forekommer kronisk suicidalitet oftest hos pasienter med ustabil personlighetsforstyrrelse. Samtidig rusmiddelmisbruk og / eller tidligere traumatisering er også vanlig. Hovedutfordringen i behandling av pasienter med kronisk suicidalitet, er at deres suicidalproblematikk er av langvarig natur. Disse pasientene legges ofte inn i døgneheter på grunn av akutt selvmordsrisiko, samtidig som faglige retningslinjer påpeker at innleggelse i døgnet ofte har tvilsom effekt for denne pasientgruppen og i mange tilfeller forverrer prognosen på noe lengre sikt. Det er også godt dokumentert at selvmordene i denne pasientgruppa først og fremst skjer etter mange års ofte mislykkede forsøk på behandling, og ikke blant de yngre pasientene som gjerne sees i helsetjenesten med uttalt suicidalitetsproblematikk.

Lovforslaget innebærer i sin nåværende form en kraftig utvidelse av hjemmelen for å bruke tvungen observasjon og vi frykter at uhensiktsmessig tvangsbruk vil kunne øke i psykisk helsevern. Vi imøteser imidlertid en endring som fjerner uklarheter fra gjeldende lovverk og som tydelig definerer hvem hjemmel for etablering av tvungen observasjon skal gjelde blant personer med alvorlig og nærliggende suicidalrisiko uten overveiende sannsynlig psykotisk lidelse.

Erlend Mork

Konstituert leder NSSF